

DO JEDNÉ VESNICE PŘIŠEL ZBRUSU NOVÝ KANTOR. Než se pomocníku toho štěstí dostane, by se školy dočkal, bývá sice na léta bohatý, ale na groše pravý chudás. Tak se dělo našemu novému kantoru. I pomyslnil si jednoho dne: „Nač bych já se déle nuzoval, vyhledám si bohatou ženu a nechám toho kantorování.“ Ale bohaté nevěsty nerostou jako houby v lese, aby mohl ledakdos jen jít a jich si nasbírat! Náš milý kantor chodil dost dlouho, ale nic nevychočil. Konečně ho to přece omrzelo. Když viděl, že si z něho bohatá blázný strojí, vzal si raději děvče chudé a zůstal kantorem.

Paní kantorova byla ženka hospodárná. Ačkoli ani trojníčku zbytečně nepromarnila, nebyla přece s to, aby čeho uspořila, protože měl muž příliš skrovné příjmy. Narodilo se jim dítě, a tu bylo nouze teprva plné kouty. I přemýšlel pan kantor, koho by za kmotra udělal, aby ho přece trochu z nouze vytrhl; a tu mu přišlo na mysl, že je mlynář za nejbohatšího muže v celém okolí vyhlášen. K němu tedy šel a za kmotra ho požádal. Pan mlynář se nezdráhal a založil dítěti tvrdý tolar. Ale to bylo jako nic. Pan kantor si však myslil: „To neškodí, co nedal teď, dá později – několik věrtýlků mouky jistě pošle.“ – Ale chyba lávky! Pan kantor nevěděl posud, že je pan kmotr mlynář nesmírný lakomec, který vrabci holou střechu nepřeje, a že ho lidé tak hlasitě proklínají, až by to na své vlastní uši slyšeti mohl.

Čekal dva, tři dni; čekal celý týden. Když ale pan kmotr ještě nic do kouta neposílal a paní kantorová kromě několika vajec a trochu mléka, co jí selky poslaly, ani co by do oka padlo, v domě neměla, osmělil se milý pan kantor a zašel sám do mlýna.

„Dobré jitro, pane kmotře! Copak nám přinášíte?“
uvítal ho mlynář.

„Nepřináším nic, milý pane kmotříčku; ale rád bych něco od vás odnesl!“

„Co to má být? Mohu-li, s radostí vám posloužím.“

„Přál bych si, kdybyste mi přepustil a semlel korec žita a korec pšenice.“

„I když nechcete nic jiného, to se může stát. Stárku, nasypete korec žita a korec pšenice; až bude semleto, ať to doveze Honza panu kantorovi.“

Pan kmotr se uctivě poděkoval a šel s veselou domů. Večer přijel mlynářův pacholek a přivezl mouku. Na čas byl tedy pokoj. Říkávají, že některým lidem zlost tráví, a to se dělo snad u pana kantora také. Když přišel ze školy, kde se s dětmi notně pozlobil, byl by vždy po mírce buchet snědl. Tím ho sice přibývalo, ale paní kantorce vůčihledě mouky ze špižírny ubývalo. Konečně dojedl se i chléb, a pan kmotr šel zase ke mlýnu. Tenkrát nevolal pan mlynář tak ochotně na stárka, aby nasypal korec žita a korec pšenice, ale přece to učinil. U kantorů tenkrát trochu lépe hospodařili. Ale co to všecko platno, dva korce mouky, to věčně netrvá!

Když bylo v truhle prázdné, nevěděl pan kantor, má-li jít zase k panu kmotrovi, nebo ne.

„Já bych myslila, abys nechodil,“ řekla žena, „raději se někde jinde vydlužíme; takoví boháči nevědí, co je nouze, a řeknou, když je člověk častěji o něco žádá, že je nestydatý – dotěravý; a jak se doslýchám, není pan kmotr z těch štedrých.“

„I já přece půjdu, dá-li dá, nedá-li nedá.“

Když do mlýna vešel a opět o dva korce obilí žádal, přivítal ho mlynář jaksi nevrle a pravil: „Vidíte, pane kmotře, já nedávám nikomu na dluh, tím méně dvakrát po sobě; ale kvůli kmotrovství byla u vás výminka. Abych vám

však opět obilí semlel, musíte prvé starý dluh zaplatit. U mne je velké vydání a nouze o peníze.“

Pan kantor slyše o splácení, zůstal, jako by do něho uhodil!

„Mějte ještě strpení, pane kmotře,“ prosil a mačkal v ruce čepičku, div z ní neteklo. Pan kmotr mlynář něco zabručel a šel do mlejnice. Za malou chvílku se vrátil a pravil: „Já vám tedy obilí dám, a nejenom dva korce, ale plný vůz, také je dám semlít a domů dovézt, a to všecko zadarmo, ba ani ten dluh nechci, jestli se uvolíte, že u mne tři noci po smrti hlídati budete.“

„Tři noci po smrti?“ opakoval kantor a hleděl s podivením na mlynáře, mysle, že žertuje. Ale když viděl, že je to skutečná pravda, nemeškal a dal slovo. Nebyl bojácny, na strašidla pranic nevěřil, a tak si myslil, tolik obilí stojí za třínoční hlídání, proč bych to neudělal! – Ještě se panu kmotrovi uctivě poděkoval, podal ruku na jisté splnění svého slova a šel spokojen domů. Paní kantorová se tuze hněvala, když jí manžel řekl, v jakou smlouvu s panem kmotrem vešel.

„Bezpochyby má pan kmotr strach, aby ho čert nevzal, že chce, abys ho hlídal! – Jen si s takovými věcmi trop žerty, však uhlídáš, co ti z toho vykvěte,“ tak doložila ku konci dlouhého kázání; ale pan manžel se jí vysmál, pravě: „I mlč a buď ráda, že máš na celý rok co jíst, beztoho bys nemohla za ten perný groš, co já v potu tváře ve škole vymlátím, ani pro sebe na sukni koupit; o mne se pranic nestarej, však já si to spravím, až bude potřeba.“

Pan kmotr mlynář držel slovo; večer přivezl pacholek plničký vůz mouky jako květ. Druhý den se nepřestalo u kantorů z komína kouřit; koláčů a chleba byla plná prkna.

Když kantorka třetí bochník na stůl přinesla, poznamenala ho napřed křížem, potom ho načala a skrojek kůrkou

dolů na stůl položila. Tu se začne skrojek kolíbat, jako by ním někdo hýbal.

„Proboha! prosím tě, muži, podívej se jen na ten boží dárek, co na tom stole dělá; to je zlé znamení,“ zvolala kantorka, ouzkostlivě na skrojek hledíc.

„Tlesky plesky, boží blesky! Tobě se hned něco zdá; polož ho na druhou stranu a nebude se kolíbat.“

Paní manželka to učinila a skrojek zůstal pokojně ležet; ale v tu chvíli tloukl někdo na okno a zvenčí se ozval hlas: „Posílá mne paní mlynářka, aby nezapomněl pan kantor na přípověď; – pan otec umřel!“

„I kýho šlaka, tak brzo? Jděte jen napřed, já přijdu hned,“ odpověděl pan kantor a již hledal hůl, plášť i pikslu a chystal se na hlídku.

„Ty jdeš, a já tady strachy uschnu,“ naříkala kantorka.

„A co za strachy, blázne! Lehni a spi, však ono se mi nic nestane.“ Tak potěšil svou ženušku a šel do mlýna.

Paní mlynářka, celá ztrápená, uvedla ho hned do komory, kde nebožtík v bílé plachtě zaobalen na prkně ležel; u nohou a u hlavy hořely svíce. Pan kantor vzal bibli, kterou mu paní kmotra přichystala, sedl ke stolu a četl. Pro posilněnou stál také na stolku džbáněk piva, z něhož si chvílemi připíjel.

Jako vlna za vlnou, plynula hodina za hodinou, až přišla dvanáctá, jižto ponocný na návsi vytruboval. Tu se začne bílá plachta hýbat: klesne jedna noha – druhá; a tak i jedna i druhá ruka, až najednou nebožtík na prkně sedne a ptá se: „Jste tu, pane kmotře?“

„Jsem, jsem,“ odpoví kantor a hledí zaražen na umrlce. Ten se ale tiše zase položil.

„Oč,“ myslil kantor sám u sebe, „že není mlynář ani mrtev a jen mě snad zkoušeti chce: musím si na něho posvítit.“

Vzal svíčku, svítil a sahal po tváři nebožtíkově, ale ta

byla zsinalá a studená jako led. „Mrtev je, ale snad nemá duše v očištění pokoje a přišla se jen přesvědčit, nedostal-li jsem obilí zadarmo,“ řekl kantor, postavil svíčku na stůl a pustil se do čtení. Seděl do samého rána a v komoře zůstalo ticho. Po dobré snídani šel domů, kde ho žena již v ouzkostech očekávala.

Druhou noc se mu to samé přihodilo. Jak bila dvanáctá, posadil se nebožtík, pozdvihl hlavu a ptal se: „Jste tu, pane kmotře?“ a když pan kmotr odpověděl: „Jsem,“ opět ulehl.

Třetí den ale mlynáře pochovali a pan kmotr měl hlídat na hřbitově; to se mu nelíbilo. „Ve mlýně hlídat je hej! Teplá komora, dobré pivo, pohodlná lenoška; ale v chladně celou noc na hřbitově kalousovat, to se mi pranic nelíbí,“ rozmýšlel pan kantor sám u sebe. Již byl na tom, že nepůjde nikam; ale přece ho to rozešlo. Šel na faru a ptal se pana faráře o radu, vypověděv mu dříve celou příhodu.

„Když jste dal slovo,“ řekl pan farář, „musíte jít, ale chcete-li poslechnouti rady mé, nechodte tam jen tak zhola. Dám vám s sebou svěcenou vodu a kropáč. Až přijdete na hřbitov, udělejte blíže hrobu vodou nad sebou kříž, kolem sebe kolo a do toho se postavte, – s duchy nejsou žádné žerty.“

Pan kantor nechtěl být proti vůli farářově, vzal tedy kropáč a vodu, poděkoval za dobrou radu a šel na hlídání.

Jak na hřbitov přišel, postavil se u mlynářova hrobu, udělal nad sebou kříž, kolem sebe kolo, zaobalil se do pláště a sedl na zem. Měsíc svítil jako rybí oko a do jedenaštyř hodin bylo ticho. Jak ale hodiny odbily, otevřely se u hřbitova dvěře a přes hroby hnali se přímo k panu kantorovi dva psi jako uhel černí.

Pan kantor se trochu zarazil, ale zůstal pokojně sedět, dívaje se, co budou dělat. Ti se pustili do mlynářova hrobu a drápy jej celý rozryli; potom odtrhli s rakve víko,

vyvlékli tělo nahoru a stáhli s něho kůži a tak odřené hodili opět do rakve a začali hrob zasejpat. – Nevěda ani proč, vzal kantor kropáč a stranou pohozenou kůži nebožtíka kmotra k sobě do svěceného kola přitáhl. Když byli psi s prací hotovi, ohlíželi se po kůži, a když ji v kole spatřili, začali tak ukrutně výt, že kantorovi uši zaléhaly. „Jdi k rasu, pekelná roto,“ křičel na ně kantor, – ale psi vyli, očima svítily a kolo obskakovali až hrůza. „Kdybyste mně přinesli pytel tolarů, dal bych vám tu kůži, ale jinak ne,“ řekl po chvílce pan kantor a pustil se do smíchu. Sotva to však dořekl, odběhli psi pryč, a co by sto napočítal, přivlékli pytel tolarů. „I hledme, jak může člověk lehko k penězům přijít; já to prohodil jen žertem, a páni čerti mně hned posloužili. Počkejte jen, však já nejsem hloupý. Já vám kůži dříve nedám, dokud mi nepřinesete pytel dukátů.“

Čerti by byli rádi pana kantora roztrhali, ale do kola nemohli, protož se raději obrátili a běželi pro dukáty. Za malou chvíli hodili vedle tolarů ještě plný pytel dukátů a čekali na kůži.

Ale pan kmotr pravil: „Ještě mi přineste takový kus zlata, jako jste sami, a potom vám teprva kůži vydám.“ Psi se chvíli šklebili, ale co měli dělat, dvanáctá se blížila, kůži mít museli, a tak se raději sebrali a pro zlato běželi.

Trvalo to ale hodnou chvíli, než se zlatem přišli, jehož bylo takový kus, že ho sotva unésti mohli; ale již začala bít dvanáctá. Čerti vztekajíce se chtěli živou mocí na kantora, ten vzal ale kropáč a počal je kropit. Při prvním kříži zmizela pekelná spřež, zanechajíc po sobě nesmírný puch. Teprva když se rozednívalo, vyšel pan kantor z kola a přemýšlel, jak dostane peníze domů, aby ho žádný neviděl. Tu slyší za sebou kroky, a ohlídná se, vidí pana faráře.

„Jak se vám vedlo, milý pane učiteli?“

„Což to! Mně se vedlo dost dobře; ale mohlo se mi

vésti zle, kdybych byl kropáč neměl. – Podívejte se, velebničku, co jsem dostal.“

„I pro pána Jana! Kdo vám dal tolik peněz?“

Tu začal pan kantor všecko od slova k slovu panu faráři vypravovat.

„Ten mlynář musel být velký hříšník,“ řekl pan farář, když kantora vyslechl, „vy jste ho vysvobodil. Než jednu věc musíte ještě učinit. Ráno udělejte na tomto místě hranici, položte kůži na ni a spalte ji; ten prach vezměte a nasypte tam, kudy od jedenácté do dvanácté hodiny nejvíce hodných lidí chodí. Ale copak budete s tolika penězi dělat? Kdybych nebyl měl vnuknutí od Boha k té dobré radě, nebyl byste tak lehce zbohatnul. Proto bych myslel, abychom se přátelsky rozdělili. Ten pytel tolarů dejte mně, to zlato k záduší a ty dukáty si nechte.“

„Je pravda, velebničku, že jste dal dobrou radu, ale mně se všecko zdá, že byste přece nebyl místo mne hlídal, protože by to nebylo přátelsky rozděleno, ježto jsem já nejvíce při tom vystál. Ten pytel si vezměte, ale k záduší bude jednoho kusu zlata dost.“ Tak to rozdělil pan kantor a pan farář byl spokojen. Nato si peníze odnesli. Paní kantorová se div nezbláznila, když tolik peněz spatřila.

Pan kantor chtěje uposlechnouti zkušeného v takových věcech rádce, vzal ráno dříví, šel na hřbitov, udělal tam hranici a kůži spálil, prach vzal a dával pozor, kam budou od jedenácti do dvanácti hodin lidé nejvíce chodit. Protože to bylo v neděli, chodili lidé do kostela; šel tedy a položil prach před kostel na stupně, dáváje pozor, co se s ním stane. Při pozdvihování proměnil se prach v bílou holubičku, která třikrát kantorovu hlavu oblétna a v oblacích zmizela. I pomodlil se kantor za ni pětkrát Otčenáš a pětkrát Zdravas a šel do mlýna; tam vypravoval paní kmotře věrně celou příhodu, jenže o penězích ani necekl, spolu ji pobízeje, aby mu mlýn prodala, ať je zač chce. Mlynářka

myslela, že je to pouhý žert, požádala tedy hezky mnoho; ale druhý den přišel pan kantor a posázel stůl hotovými. Paní kmotra je s potěšením shrábla, ač nevěděla, jak si to má vyložit, že má pan kmotr tolik peněz.

Pan kantor nechal učení a mlel sedlákům místo dětí obilí, když se v krátkém čase dosti dobře do nového řemesla vpravil. Často, jsa již starý dědeček, vypravoval dětem, jak čerty ošidil a sobě i panu faráři k bohatství dopomohl.